



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж2 501/22
23.1.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., ... број ..., чији је пуномоћник адвокат Славица Николић из Вршца, улица Жарка Зрењанина бр. 63, против туженог ББ из ..., улица ... број ..., чији је пуномоћник адвокат Жељко Пупавац из Вршца, улица Стеријина бр. 61, по тужби ради измене одлуке о вршењу родитељског права и противтужби туженог ради уређења начина одржавања личних односа, након одржане расправе пред другостепеним судом закључене дана 23.1.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Вршцу П2 321/21 од 11.05.2022. године у ставу првом, другом, трећем и шестом изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ тужбени захтеви тужиље АА да се утврди самостално вршење родитељског права над заједничким малолетним дететом парничних странака ВВ рођеним године у ... у корист тужиље, да се утврди пребивалиште малолетног детета према адреси мајке и допринос за издржавање малолетног детета на терет туженог, **КАО НЕОСНОВАНИ**.

Свака странка сноси своје трошкове целокупног парничног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, одбија се тужбени захтев тужиље АА да се утврди самостално вршење родитељског права над заједничким малолетним дететом парничних странака ВВ, рођеним године у ... у корист тужиље. Ставом другим изреке одбија се тужбени захтев тужиље да се утврди пребивалиште малолетног детета према адреси мајке. Ставом трећим одбија се тужбени захтев тужиље да се утврди допринос за издржавање малолетног детета на терет туженог-противтужиоца. Ставом четвртим изреке усвојен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца па је утврђен начин одржавања личних односа тужиље-противтужене АА са малолетним сином парничних странака ВВ, рођеним ... године у на начин опредељен изреком. Ставом петим изреке одбијен је предлог тужиље-противтужене да се одреди привремена мера којом се дозвољава тужиљи-противтуженој АА да поведе са собом сина у Бању Врдник, где ће заједно боравити у периоду од 26.06. до 18.07.2020. године након чега ће га вратити оцу, као и да се уреди одржавање контакта малолетног ВВ из ... са мајком АА из ... на начин опредељен изреком. Ставом шестим изреке обавезује се тужиља да надокнади трошкове парничног поступка туженом у износу од 308.045,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавила тужилња побијајући је из свих законских разлога, у ставу првом, другом, трећем и шестом изреке, како то произлази из жалбених навода. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Апелациони суд је испитао пресуду у ожалбеном делу у границама законских овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) у вези члана 202 Породичног закона - ПЗ ("Службени гласник РС", бр. 18/05, 72/11, 6/15), те оценио да је сагласно члану 383 став 4 ЗПП-а у овом поступку нужно отворити главну расправу, јер је првостепена пресуда већ једанпут била укинута, ради отклањања учињених битних повреда и правилног утврђења чињеничног стања.

Приликом доношења ожалбене пресуде у поновном поступку није отклоњена учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, обзиром да првостепени суд није разјаснио разлоге по налогу из укидног решења Апелационог суда у Београду Гж2 493/21 од 15.9.2021. године, због чега је учињена и битна повреда из члана 374 став 1 у вези члана 398 став 2 ЗПП-а, а што је било од утицаја на правилност и законитост пресуде у ожалбеном делу, на шта се жалбом тужилње основано указује.

Наиме, након укидања пресуде Основног суда у Вршцу П2 бр. 263/19 од 22.03.2021. године којом је одбијен тужбени захтев тужилње да јој мал. ВВ буде поверен на самостално вршење родитељског права, из разлога што тужилња повремено одлази у иностранство због посла у периоду од 3 месеца, у ком случају би мал. ВВ био сам, за шта није довољно зрео, првостепени суд је и за нову, побијану одлуку дао исте разлоге, иако је укидним решењем указано на њихову противречност исказу тужилње која је навела да, у случају да се малолетни ВВ повери њој на самостално вршење родитељског права, не би ишла у Немачку, већ би нашла посао у Вршцу.

На главној расправи пред другостепеним судом, Апелациони суд је поново извео доказе који су изведени пред првостепеним судом, затражио разјашњење налаза Центра за социјални рад у складу са налогом из претходног укидног решења Апелационог суда у Београду у складу са чланом 205 ПЗ-а и извршио увид у писане доказе које су странке приложиле, у складу са чланом 372 ЗПП-а, а све ради оцене најбољег интереса детета, у складу са чланом 3 Конвенције о правима детета од 20. новембра 1989. године ратификоване Законом о ратификацији (Сл. Лист СФРЈ – Међународни уговори бр. 15/90 и Сл лист СРЈ бр. 4/96 и 2/97), те је на основу одредбе члана 8 ЗПП-а утврдио следеће чињенично стање.

Малолетно дете ВВ је заједничко дете ванбрачних партнера АА и ББ, рођен дана године, у ... Ванбрачна заједница његових родитеља престала је 13 дана након његовог рођења.

Мајка АА је рођена ... године у ..., по занимању је дипл.технолог, без запослења, власник је двособног стана, који је наследила. Једно време се издржавала од социјалне помоћи и алиментације оца и дечијег додатка и била корисник народне кухиње у Црвеном Крсту, да би се у току поступка издржавала од привремених и повремених послова, при чему је повремено одлазила и у Немачку.

Отац ББ је рођен ... године у ..., завршио је средњу школу и запослен је у струци у предузећу "... " у Вршцу.

Пресудом Општинског суда у Вршцу П бр. 1164/09 од 20.11.2009. године, малолетни ВВ је поверен мајци, овде тужиљи на самостално вршење родитељског права. Дана 01.09.2015.године отац је одлучио да поднесе тужбу ради измене те одлуке, а након позива из ПС Вршац дана 25.08.2015. године да се дете налази само на улици на Тргу победе бр. 2, те је пресудом Основног суда у Вршцу П2 бр. 273/15 од 16.05.2016. године заједничко малолетно дете ВВ, поверено њему, као оцу, на самостално вршење родитељског права, утврђена је адреса пребивалишта малолетног ВВ на адреси оца, одређено одржавање личних односа тужене, као мајке, са својим малолетним дететом те обавезана тужена да на име доприноса за дечије издржавање, плаћа месечно новчани износ од 5.000,00 динара, па је у целости измењена пресуда Општинског суда у Вршцу П бр. 1164/09 од 20.11.2009. године, а одбијен је тужбени захтев тужиоца као неоснован, у делу да се тужена АА потпуно лиши родитељског права.

У овом поступку тужиља тражи да се, због измењених околности у односу на пресуду од 16.05.2016.године, односно неадекватне бриге оца о мал. детету, опструкције њеног виђања са мал. дететом и прављења конфликтних ситуација, мал. дете ВВ поново повери њој на самостално вршење родитељског права. У току поступка тужиља је изнела и сумње да тужени мал. дете полно узнемирава, односно недолично понаша у његовом присуству.

Из извештаја Специјалне болнице за психијатријске болести “Др Славољуб Бакаловић” од 16.06.2019. године, утврђено је да је тужиља-противтужена била на болничком лечењу на Одељењу “Л”, те да се на истом налазила у периоду од 30.04.2016. године, до 13.05.2016. године, да је пре и након тога иста лечења амбулантно у установи, да се последњи пут јавила на преглед надлежном психијатру дана 27.03.2019. године.

У извештају ОШ „.....”, бр. 617/19 од 24.10.2019.године, се наводи да је ВВ у одељењу ... код учитељице ГГ, да по речима учитељице ВВ из свих наставних предмета има оцену одличан 5 и истиче се у савладавању наставних садржаја у односу на све ученике у одељењу, да редовно ради домаће задатке и да је омиљен међу вршњацима, увек уредно одевен у складу са годишњим добом, поштује правила понашања у школи, пристојно се понаша у односу са вршњацима и запосленима у школи, те редовно долази у школу. Ужину узима из школске кухиње и родитељ уредно измирује плаћања, при чему је сарадња са родитељем задовољавајућа. Учитељица нема сазнања нити сумње да је ВВ занемарен или злостављан. У школу долази весео и насмејан. ВВ свакодневно похађа продужени боравак у школи, а по речима задуженог учитеља ДД, ВВ редовно ради домаће задатке, као и додатне наставне листиће и током слободног времена се понаша пристојно и дружи се са осталом децом из боравка. У оквиру боравка ученик руча и ужина, што родитељ редовно плаћа. Учитељ није приметио да је ВВ занемарен или злостављан. Стручна служба није давала препоруку учитељима и старатељу јер није уочена никаква сумња на злостављање и занемаривање детета.

Из налаза и мишљења Центра за социјални рад Град Вршац од 02.10.2019. године, утврђено је да обиласком оца на терену, нису утврђени знаци његовог занемаривања детета, те нису суду предложили одређивање привремене мере којом би се проширио модел виђања мал.детета са мајком.

У налазу и мишљењу комисије вештака, ради процене подобности родитеља за вршење родитељског права, комисија Клинике за психијатријске болести “Др Лаза Лазаревић” Београд, који је достављен суду 12.02.2020. године, утврђено је да је

комисијски преглед оба родитеља и мал. детета обављен 26.12.2019. године, те је закључак комисије да су оба родитеља подобна за вршење родитељског права, али да сматрају да отац адекватно брине о детету и не виде актуелне разлоге за промену те одлуке.

Дана 26.11.2020.године под бр. КТ-370/20 Основно јавно тужилаштво је обавестило адвоката Пупавац Жељка из Вршца да је ОЈТ у Вршцу својим решењем Кт бр. 370/20 од 25.11.2020.године, на основу чл. 284 ст. 1 тачка 3 Закона о кривичном поступку одбацило извештаје ПС Вршац ИТД 8998/20 и ИТД 9018/20 од 04.03.2020.године, који се сматрају кривичном пријавом поднетом против ББ из ..., због кривичног дела полно узнемиравање из чл. 182 а став 2 у вези става 1 КЗ јер не постоје основи сумње да је осумњичени учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности.

Из извештаја Центра за социјални рад Град Вршац од 19.03.2021. године, произлази да су оба родитеља малолетног ВВ процењена као позитивно мотивисана и способна и у могућности да се о детету старају, а имајући у виду да малолетни ВВ континуирано испољава жељу и став да живи са мајком што је поновио пред Центром и дана 18.03.2021. године, предложили су да се иста уважи и измени судска пресуда и малолетно дете повери мајци на самосталну бригу и старање. Уз прилог и мишљење достављен је и записник о саслушању малолетног ВВ од 18.03.2021. године, који је изјавио да жели да живи са мајком.

У налазу и мишљењу од 08.11.2021.године поступајући по захтеву првостепеног суда, Центар за социјални рад је доставио мишљење да је малолетни ВВ стар 12 година, уредног психомоторног развоја, ученик је шестог разреда основне школе, где постиже одличан успех. Степен његове глобалне развијености у складу је са календарским узрастом на коме се налази. Дана 20.09.2021.године тужени ББ је обавестио Центар да је ковид позитиван и договорено је да мал ВВ буде тестиран, те је мајка АА тражила да дете буде изоловано из породице оца, па је по предлогу педијатра др. Милице Михајловић, дете било код мајке, али након што је дана 03.10.2021.године ББ обавестио службу да је оздравио и да је период изолације завршен и тражио да мајка врати дете, мајка је обавестила Центар да дете неће вратити код оца. Дана 12.10.2021.године мајка АА обавештава Центар да мал. дете има корону, да би такође обавестила дана 18.10.2021.године и да она има корону и да не може да поступи на налозима Центра. Након што су се опоравили од болести дете и мајка, заprimљено је решење о извршењу Основног суда Вршац И 96/2021 од 14.10.2021.године којим се налаже извршном дужнику АА да преда дете оцу, што иста није учинила и поред више покушаја да се принудно спроведе поступак предаје детета оцу. Због сумње на појаву поремећаја у понашању код мал ВВ Центар за социјални рад је проценио да је неопходно прибавити мишљење и дечјег психијатра, те је у складу са тим првостепени суд одредио вештачење од стране вештака Николе Атанацковић - клиничког психолога специјалисте дечје психологије и психопатологије, коме се тужиља противила јер је исти вештак вештачио у кривичном поступку.

Наведени вештак, чији је налаз првостепени суд прихватио, је навео, да имајући у виду поремећене породичне односе родитеља детета и чињеницу да је дете код мајке противправно задржано и да одбија да се врати код оца, а полазећи од сазнања утврђеног од стране вештака и компетентних стручних служби која се односе на евидентно постојање сугестибилности детета и утицаја мајке која на дете преноси своје ставове везане за личност и родитељску компетенцију оца, изјаве које дете даје у овом поступку нису израз слободно оформљених ставова и воље детета, те да увидом у психодинамске и емотивне односе детета и мајке, у условима постојања

сугестибилности детета, мајка са високом вероватноћом врши утицај на дете у смислу креирања дечје воље и расположења према оцу, преносећи на дете своје личне ставове. У условима негативног става мајке према оцу, дете је моделом идентификације преузело те ставове које реплицира, а који се у већини не могу сматрати изразом дечје стварне воље.

Према тужилји АА је покренут кривични поступак К 35/22 због кривичног дела из члана 191 ст 1 КЗ РС што је у периоду од 04.10.2021.г. противправно задржала малолетно лице ВВ, а који је пресудом Основног суда Вршац П.2 бр. 273/15 од 16.05.2016 поверен оцу ББ ради самосталног вршења родитељског права, на тај начин што га је дана 04.10.2021.г. задржала прихватајући жељу малолетног детета да се не врати код оца, иако је знала да је одлуком суда дете требало да врати оцу, те то није учинила ни на примопредаји детета заказаној за 16.11.2021.г. те на тај начин онемогућила извршење одлуке Основног суда Вршац П.2 бр. 273/15 од 16.05.2016.г. Поступак је окончан пресудом К 35/22 од 24.03.2022.г. која није правоснажна.

Дана 14.10.2021.г. поднет је предлог ББ из ..., против извршног дужника АА а ради предаје млд детета ВВ. До закључења главне расправе у првостепеном поступку предаја детета није спроведена, и мал дете се налазило код мајке АА.

У фази отворене главне расправе пред другостепеним судом, у циљу правилног утврђења чињеничног стања у складу са претходном одлуком Апелационог суда у Београду, затражено је разјашњење налаза и мишљења Центра за социјални рад уз налог да узму у обзир и налаз вештака Николе Атанацковића, али и експертизу два вештака које је тужилја доставила од 28.02.2022.године као примедбе на налаз вештака Николе Атанацковића, изјашњења вештака Николе Атанацковиће по примедбама тужилје, те налаз комисије вештака клинике „Лаза Лазаревић“ од 12.02.2020.године по ком налазу се нису промениле околности због којих би дете требало вратити мајци на самостално вршење родитељског права.

Читањем допуне извештаја Центра за социјални рад града Вршца од 11.01.2023. године којим је тек поступљено по налогу из решења Апелационог суда у Београду Гж2 493/21 од 15.9.2021. године утврђено је да је у претходном налазу Центар за социјални рад имао у виду успешнији однос који је мајка у том периоду остварила са дететом, а након свог повратка из иностранства и њихове међусобне раздвојености од три месеца. Успешнији однос се огледао у повећаној блискости мајке и детета, јачању међусобног поверења, што је резултат мајчиног побољшаног материјалног стања и њене спремности да више материјално угоди детету, више посвећеног времена (јер није радила) детету и његовим потребама, али и очевој већој заузетости на послу и смрти деде по оцу, који је био значајна особа у одрастању детета. Тада је и наглашено да је малолетни ВВ имао потребу за мајчином значајнијом емоционалном и егзистенцијалном подршком са “тенденцијом прихватања њених ставова без критичности и могућности увида у контрадикторност”, а што је утврђено касније и што је вештак Никола Атанацковић нагласио у свом налазу од 28.02.2022. године. Центар се сложио са налазом психолога Атанацковића да је у том периоду дечак боравио само са мајком, без редовних контакта са оцем, да је био изложен условима континуираног негативног става мајке према оцу, те исте ставове усвојио и реплицирао, а да они нису били израз његове стварне воље, већ утицаја родитеља – мајке са којом је живео. Међутим, протеклом времена дошло је до раста мајчиних обавеза и промене у њеном родитељском функционисању према малолетном ВВ, те је она показала исто оно нестрпљење када је дете у питању и дугорочно задовољење његових потреба, као и раније, ниску толеранцију на фрустрацију и осујећење сопствених жеља и намера, мада је у питању сопствено дете. Показивала је бес, љутњу према детету, настављала је да

лоше прича о оцу, викала је на дете и више није била успешна у својој родитељској улози (није редовно кувала, одржавала хигијену по речима детета), а успостављено међусобно поверење се нарушавало јер дечак није показивао очекивано понашање. Дечак је дуже остајао сам, препуштен сам себи, те је покушао самостално, без знања мајке, да са оцем поново успостави контакт. То је говорило да је малолетни ВВ према оцу ББ гајио искрена и позитивна осећања и доживљавао га као лице од поверења и као свој избор сигурности и стабилности, иако је био изложен негативним утицајима мајке, са циљем да његов однос са оцем уруши и разгради.

Према изјави датој у ЦСР Вршац дана 16.08.2022. године малолетни ВВ је самовољно прешао код оца ББ 09.08.2021. године. О разлозима свог одласка код оца и поступању мајке дао је и своју изјаву истог дана. У међувремену десиле су се нове околности и према изјави малолетног ВВ од 13.11.2022. године, мајка АА је била насилна према њему због његовог преласка код оца и тако изневереног очекивања које је она имала према детету, у овом периоду док трају судски поступци. Основни суд у Вршцу је својим решењем НП 236/22 од 15.11.2022. године продужио хитне мере којим се мајци АА забрањује да контактира и прилази жртви малолетном ВВ до 16.12.2022. године.

Дана 24.11.2022. године отац ББ је поднео тужбу Основном суду у Вршцу за одређивање мера заштите од насиља у породици по Породичном закону, те је својим захтевом тражио до ЦСР Града Вршца мишљење да ли су тражене мере ефикасне и сврсисходне. Након добијања захтева од стране Апелационог суда дана 13.12.2022. године Центар је извршио теренски обилазак детета у породици ББ и малолетни ВВ је поново саслушан у складу са чланом 65 став 1 и 6 Породичног закона, када је исказао своје мишљење да жели да живи са оцем. Породични услови оца су адекватни за подизање и васпитавање малолетног детета, као и његово родитељско функционисање, те се процењује да могу да задовоље потребе овог двочланог домаћинства.

Ценећи све новонастале околности Центар за социјални рад је изразио мишљење да је дететово последње дато мишљење од 21.12.2022. године аутентично и у складу са његовим најбољим интересом, имајући у виду мајчино насилничко поступање према детету, утицај на дете приликом раније изнетог мишљења у Центру и одбијања да дете врати оцу и са оцем успостави редовни контакт, те се изјаснио да не остају код датог мишљења од 06.12.2021. године, већ да у складу са налазом вештака Николе Атанацковића и мишљењу Комисије вештака Клинике “Лаза Лазаревић” сматрају да се нису промениле околности због којих би дете требало поверити мајци, тј. да је најбољи интерес малолетног детета ВВ да остане да живи са оцем ББ, те да постојећу пресуду не треба мењати.

Читањем изјаве малолетног ВВ од 13.11.2022. године, дате у Центру за социјални рад Града Вршца, Апелациони суд је утврдио да је малолетни ВВ изјавио да је од своје маме АА прешао да живи код тате ББ 08.08.2022. године јер му је код маме почело да буде тешко, јер је викала на њега, била је нервозна за све што у кући не уради, слабије је кувала и није било уредно као раније. Стално му је говорила против тате, да јој је он уништио живот, да изгледа као мајмун и да је неписмен. Решио је да оде код тате јер то више није могао да издржи. Док је трајао судски поступак, а он био код маме она га је наговарала да каже да не жели да иде код тате и да му је тата свашта радио. Није желео да иде код маме и да се виђа са њом. Изјавио је да му његов тата никада није забрањивао да се са мамом виђа и упућивао га је да иде код ње. Плаши се маме и боји се њене реакције. Са мамом се видео три пута, једном у октобру, не зна да ли је то било 22.10. или 29.10.2022. године у 17,00 часова испред клуба где је тренирао кик-бокс, где је са другарима стајао и чекао да почне тренинг, када је мама дошла и

рекла му је да не иде нигде, држала га и испитивала зашто не иде код ње. Рекла му је да ће да га ишамара ако јој не каже истину и ударила га је 4-5 пута руком по глави. То су видели другови и тренер ЂЂ, када је звао тату који је дошао по њега, након чега су отишли у полицију али се ништа даље није десило. Пре тога су се видели у августу, шетао се са другарицама, она га је зауставила и тражила да дође до ње, испитивала га шта се десило, зашто је отишао код тате, а њему је било непријатно јер су сви гледали. Држала га је пола сата, а други су то гледали. Једном је дошла испред куће, када је био код друга, а тата је радио, мисли 10.09.2022. године, те је по речима комшије лупала на врата и викала: “Дођи овамо ђубре једно, живот си ми уништио, ићићеш у поправни дом”, а мисли да се то односило и на њега и на тату. У суботу 12.11.2022. године су се видели, али је мама тада само прошла. Навео је да се маме не боји када је на отвореном јер може да побегне, али се боји да иде код ње јер не зна шта би могла да му уради. Навео је да је њему код тате сада добро, да се он о њему добро брине и да се лепо слажу.

Читањем изјаве малолетног ВВ од 21.12.2022. године малолетни ВВ је изјавио да жели да остане код оца, да је мајка била насилна 01.10.2022. године, а да су насиље касније и пријавили, те да га плаше мамине реакције када је код ње и да не би да је виђа, па ни у контролисаним условима у ГЦСР Града Вршца, мисли да је код тате сигуран и лепо му је, а отац се брине о њему и осећа се сигурно.

Читањем нових доказа приложених на рочишту у складу са чланом 372 ЗПП-а и то решења Нп2 36/22 од 15.11.2022. године, Апелациони суд је утврдио да је усвојен предлог ОЈТ Вршац службени број Нпт 259/22 од 15.11.2022. године, те да се могућим учиниоцу насиља у породици АА продужава хитна мера забране да контактира и прилази жртви малодобног ББ која хитна мера је изречена наредбом ПС Вршац број 25073/2022-1-3 од 14.11.2022. године у 12 часова, па се иста мера продужава на период од још 30 дана односно до 16.12.2022. године у 12 часова, и налаже се АА да се уздржава од контакта и прилажења малодобног ВВ под претњом прекршајног гоњења.

Читањем пресуде Основног суда у Вршцу К 127/22 од 7. новембра 2022. године, Апелациони суд је утврдио да Основни суд у Вршцу донео пресуду којом је окривљена АА оглашена кривом, што је у периоду од 04.10.2021. године па надаље у Вршу у стању урачунљивости када је могла да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима противправно задржала малолетно лице-дете ВВ рођеног ... године којом пресудом Основног суда у Вршцу број П2 273/15 од 16.05.2016. године поверено оцу ББ ради самосталног вршења родитељског права на тај начин што га је дана 04.10.2021. године задржала прихватајући жељу малолетног детета да се не врати код оца и ако је знала да одлуком суда дете требала да врати оцу, те то није учинила ни на примопредаји детета заказане за 16.11.2021. године те је на тај начин онемогућила извршење одлуке Основног суда у Вршцу П2 број 273/15 од 16.05.2016. године којом је малолетно лице дете ВВ поверено оцу, при чему је била свесна да је њено дело забрањено и хтела његово извршење чиме је извршила кривично дело одузимање малолетног лица из члана 191 став 1 КЗ, па је суд изрекао условну осуду и утврдио казну затвора у трајању од шест месеци која се неће извршити ако у року од годину дана од дана правноснажности не изврши ново кривично дело. Против наведене пресуде окривљена се одрекла права на жалбу па је пресуда постала правноснажна дана 07.11.2022. године.

Читањем неправноснажне пресуде Основног суда у Вршцу П2 број 388/22 од 13.12.2022. године Апелациони суд је утврдио да се забрањује туженој АА приближавање малодобног тужиоца ВВ из ... на удаљеност не мањој од 300 метара осим у случајевима судских спорова који подразумевају присуство на рочиштима у

трајању од годину дана, даље узнемиравање сваке врсте као и контактирање малодобног тужиоца ВВ из ... у трајању од годину дана, као и да приступа простору око и у месту становања, школи и месту рада малодобног тужиоца ВВ у трајању од годину дана, те је одређено да ће мере заштите од насиља у породици из става један ове пресуде трајати годину дана од дана доношења пресуде, с тим што се могу продужавати док не престану разлози због којих је мера одређена.

Оценом свих изведених доказа у првостепеном и другостепеном поступку, као и чињеница, које као несумњиво утврђене произлазе из тих доказа, Апелациони суд је закључио да се у односу на пресуду којом је поверен оцу малолетни ВВ на самостално вршење родитељског права, нису измениле околности за промену такве одлуке на начин да се мал. ВВ повери мајци на самостално вршење родитељског права.

Приликом доношења овакве одлуке, Апелациони суд је ценио узраст детета, а посебно његово мишљење дато у смислу члана 65 Породичног закона, које је прихватио, као аутентично, оценивши да би, имајући у виду све околности и дужину трајања поступка, поновно саслушавање и пред другостепеним судом довело да даље трауматизације мал. детета, обзиром да је у току овог поступка више пута давао своје мишљење пред Центром и пред Комисијом вештака, као и да је саслушаван у другим бројним парничним и кривичним поступцима који су произашли из овог спора.

Приликом одлучивања Апелациони суд је посебно имао у виду детаљан налаз и мишљење комисије вештака Клинике "Лаза Лазаревић" са експертизом личности родитеља и односом мал. детета према њима, као и налаз и мишљење Центра за социјални рад које је разјашњено у поступку пред другостепеним судом, уз упознавање Центра са налазом вештака Николе Атанацковића и експертизом које је тужиља приложила.

Апелациони суд је ценио и прихватио налаз вештака Николе Атанацковића јер истакнуте паушалне примедбе тужиље да је исти учествовао у кривичном поступку нису довеле у сумњу његов налаз имајући у виду и његово изјашњење у вези примедби тужиље, при чему је Центру за социјални рад достављена и експертиза вештака које је тужиља приложила, те су на тај начин отклоњене битне повреде које је у погледу налаза вештака учинио првостепени суд, не ценивши примедбе тужиља на личност вештака и не узимајући у обзир експертизу тужиље.

Међутим, оценом свих изведених доказа у складу са чланом 8 ЗПП-а, а посебно имајући у виду последње три дате изјаве мал. ВВ, чињеницу да се мал. дете самовољно вратило код оца, те налаз и мишљење комисије вештака Клинике "Лаза Лазаревић" са експертизом личности родитеља и односом мал. детета према њима, као и разјашњење налаза и мишљење Центра за социјални рад у поступку пред другостепеним судом, Апелациони суд је оценио да се нису стекли услови за измену претходне одлуке којом је мал. дете поверено оцу.

При доношењу одлуке о измени претходне одлуке о самосталном вршењу родитељског права, Апелациони суд је имао у виду одредбе члана 6, 65, 77, 266 и 270 Породичног закона, те се руководио најбољим интересом малолетног детета, узимајући у обзир налаз и стручно мишљење Комисије вештака и органа старатељства, као и пол, узраст, развојне потребе и мишљење малолетног детета које се вратило код оца, а према коме је показао израженију емоционалну наклоност.

Чланом 6 став 1 Породичног закона прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим итнересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом

266 истог закона прописано је да се у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Најбољи интерес детета представља правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја. Елементи за његову процену су узраст и пол детета, жеље и осећања детета с обзиром на узраст и зрелост, те способност родитеља да задовољи утврђене потребе детета.

У конкретном случају Апелациони суд је имајући у виду све елементе процене најбољег интереса малолетног детета прибављањем у смислу одредбе члана 270 Породичног закона, налаза и мишљења органа старатељства, те имајући у виду налаз и мишљење Комисије вештака Клинике "Лаза Лазаревић", које је ценио у склопу осталих изведених доказа у смислу члана 8 ЗПП-а имајући у виду и узраст малолетног детета и све његове потребе на емоционалном и развојном плану, као и способност родитеља, односно оца да задовољи утврђене потребе малолетног детета, оценио да је отац у могућности да у пуној мери заштити лична права и интересе малолетног детета, те да нису испуњени услови за измену претходне одлуке којом је малолетно дете поверено оцу на самостално вршење родитељског права.

Апелациони суд је ценио и мишљење малолетног детета у смислу члана 65 Породичног закона, те ово мишљење довео у везу са најбољим интересом малолетног детета те супротно жалбеним наводима оценио да нису испуњени услови за самостално вршење родитељског права над малолетним дететом од стране мајке.

Наиме, вршење родитељског права у најбољем интересу детета, сагласно чл.67 Породичног закона је изведено из дужности родитеља и постоји у мери која је потребна за заштиту личности права и интереса детета. Његова садржина састоји се у праву и дужности родитеља да се стара о детету што подразумева и образовање и издржавање, као и подизање и васпитавање детета. При томе родитељ има право и дужност да чува и подиже дете тако што ће се он лично старати о његовом животу и здрављу, као и о образовању.

Стога је у смислу цитираних законских одредби имајући у виду утврђено чињенично стање у току првостепеног поступка и другостепеног поступка имајући у виду и нове доказе које је апелациони суд ценио у складу са одредбом члана 372 ЗПП-а а у вези члана 205 Породичног закона, те имајући у виду најбољи интерес детета Апелациони суд оценио да се нису стекли услови за измену одлуке о поверавању мал. детета оцу.

Код овакве одлуке, Апелациони суд је, у циљу заштите најбољег интереса мал. детета дужан да укаже да је пред тужилом значајан напор да, у светлу најновијих догађаја, сагледа своје досадашње поступање када је малолетни ВВ у питању, ситуацију у којој се налази, те одреди приоритете и предузме мере ради савладавања проблема у циљу задржавања родитељског права у домену одржавања односа са мал. ВВ, те размотри евентуалну могућност да сарадњом са стручним тимом органа старатељства, кроз корективни надзор, створи животну и правну ситуацију у којој би се ти односи уз обострану жељу наставили.

Са свега изложеног, одлучено је као у ставу првом и другом изреке, на основу члана 387 став 1 тачка 6 ЗПП-а у вези члана 202 Породичног закона.

Одлучујући о трошковима целокупног поступка, Апелациони суд је оценио да се

у конкретном случају има применити начела правичности из члана 207 Породичног закона, односно да је правично да свака странка сноси своје трошкове целокупног поступка, на начин како је то тужиља и предложила.

Наиме, Закон о парничном поступку у члану 153. прописује да ће странка која у целини изгуби парницу бити дужна да противној страни накнади трошкове. Ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова. Из овакве правне регулативе произлази да се суд не може руководити никаквим разлозима правичности приликом одлучивања о трошковима поступка и да ова одлука искључиво зависи од успеха странака у спору.

Међутим, у члану 202 Породичног закона предвиђена је само супсидијерна примена одредаба Закона о парничном поступку, а у у конкретном случају ради се о спору из породично-правног односа, па се питање накнаде трошкова парничног поступка има решити применом Породичног закона, односно чланом 207 овог Закона, док се у погледу питања за која је законом другачије предвиђено, примењује Закон о парничном поступку, а према члану 202. Породичног закона. Одредбом члана 207 Породичног закона прописано је да о накнади трошкова поступка у вези са породичним односима, суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности, а не према успеху у спору у складу са чланом 153 ЗПП-а.

Имајући у виду да се ради о поступку у вези са породичним односима, да је природна тежња мајке да буде са дететом, те да се у том смислу ради о веома сложеним породичним односима, приликом чијег решавања се не доводи у питање кривица тужиље за вођење спора или злоупотреба процесних овлашћења, као и да би одлука којом би се иста обавезала на накнаду трошкова поступка довела до немогућности плаћања алиментације за малолетног ВВ због њеног тешког финансијског стања (сам тужени је у изјави пред Центром за социјални рад Града Вршца од 13.11.2022. године дао изјаву да је тужиља радила четири посла пошто је била дужна адвокатима и то у геронтолошком центру од 7 до 15 часова, у посластичарници од 17 до 23 часа, након чега је чистила два кафића и долазила ујутру у четири сата), те ценећи изложено стање у списима, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић